

Gazsi Dénes:

Irán: „Irak csak ürügy volt, a valódi célpont mi vagyunk.”

Az iraki Szaddám-rendszer¹ megdöntését célzó, 2003. márciusában bekövetkezett háború a közel-keleti térség egészére rendkívül összetett hatást gyakorolt. E hatáseggyüttes egyik legérzékenyebb eleme Irak keleti szomszédja, az Iráni Iszlám Köztársaság viszonylatában jelentkezett. A Khomeiní nagy ajatollah vezette iszlám forradalmat közvetlen követő, 1980 és 1988 között folyó iraki-iráni háború végzetesen megmérgezte a két ország kapcsolatát, holott történelmi, kulturális, nyelvi, vallási, etnikai hasonlóságok, sőt ezek összefonódása évszázados gyökerekre nyúlik vissza. Várható volt, hogy Irán hozzáállása az Irak elleni háborúhoz fölöttébb összetett képet fog mutatni, és az Egyesült Államok által irányított offenzíva ellentmondásos magatartásra fogja kényszeríteni az iráni vezetést.

Irán az Egyesült Államokat már a háborús készülődés időszakában expanzióval vádolta meg, hiszen Teherán George W. Bush elnöknek a „gonosz tengelyét” idéző beszéde (2002. január) óta tartott attól, hogy a terror elleni világméretű küzdelem következő célpontja ő maga lesz. Az iráni vezetés gyanakvással követte az amerikai katonai jelenlétet határainál, aggodalommal figyelte, ahogy az amerikai csapatok mindjobban körbeveszik az országot. Baljós jelnek vélték Hámíd Kárczái Amerika-barát kormányát Afganisztánban, az Egyesült Államok növekvő együttműködését Törökországgal és Pakisztánnal, az amerikai befolyás egyre növekvő érvényesülését a volt szovjet tagköztársaságokban, az erősödő amerikai jelenlétet egyes Öböl-menti államokban (pl. Kuvaitban, Bahrein szigetén és Katarban) illetve a hatalmas amerikai katonai arzenált a Perzsa-öbölben. Az iráni vezetés azonban még tovább ment, szerintük az Irak elleni háború *valójában ürügyként fog szolgálni arra*, hogy az Egyesült Államok közelebb kerüljön tényleges célpontjához, az Iráni Iszlám Köztársasághoz.

* Gazsi Dénes a tanulmány elkészültekor az ELTE Bölcsészettudományi Karán az Iranisztikai Doktori Program elsőéves hallgatója volt. Kutatási területe a Perzsa-öböl térségének modern kori nyelvi helyzete, különös tekintettel a helyi perzsa és arab nyelvjárássok kölcsönhatására.

¹ A tanulmányban előforduló személyneveket és perzsa nyelvű újságcikkek címét a könnyebb érthetőség kedvéért magyarosított átírásban közlöm. A magyar újságnyelvben megszokottól eltérően az átírás nem az arab kiejtésnek megfelelően, hanem az eredeti perzsa fonológiai szabályok szerinti kiejtést tükrözi.

Az amerikai és a szövetséges csapatok offenzívájának megindulása előtti hónapokban és a legfontosabb harci cselekmények befejeződése utáni hetekben számos nyilatkozat és közlemény hangzott el az iráni sajtóban az ország vallási, katonai és világi vezetői részéről, melyek azt hangsúlyozták, hogy az USA szándéka nem más, mint a Közel-Kelet politikai térképének teljes átrajzolása. Ehhez pedig az iráni rendszer megdöntésén keresztül vezet az út.

E rövid tanulmány célja az iráni vezetés prominens személyeinek beszédeiből és bejelentéseiből a legfontosabb idevágó részletek bemutatása. Az idézetek az eredeti perzsa szövegből lettek magyarra fordítva, gondosan megtartva a néhol előbukkanó logikai következetlenségeket is. A hét kiválasztott személynél figyelmet fordítottunk arra, hogy az iráni politikai élet két táborából, a konzervatív és a reformer körökből is legyen megszólaló. A szövegrészletek azonban nem mindenkinél egyenlő hosszúságúak.

Az idézetek időrendben következnek egymás után, és visszanyúlnak a 2003. március 20-án megindított harci eseményeknél korábbra, hiszen az iraki konfliktus már a megelőző évtől tartott. Az utolsó idézet 2003. április közepéből származik, ekkorra ugyanis Bagdad elestével a legfontosabb katonai támadások már véget értek.

2003. január 9-én Áli Khamenéi nagy ajatollah, az iráni forradalomnak Khomeini halálát követően kinevezett konzervatív vezetője, az Iráni Iszlám Köztársaság legfelsőbb közjogi méltósága² Qom városában³ tartott beszédet a helyi lakosságnak. Szónoklatának egyik központi témája Irán belső és külső ellenségei voltak.⁴ Az alábbi részlet az ország külső ellenségeinek jellemzéséből való. A szövegben néhol közvetlenül az embereket, a hallgatóságot szólította meg, máskor pedig gyakran váltogatta a személyeket. Utalásai, célzásai nem explicitek, hanem úgyszólván „virágnyelven” fogalmazott, ami kiemelkedő jellegzetessége mind magának a perzsa nyelvnek, mind az iráni vezető réteg nyilatkozatainak:

[...] „A külső ellenség azokból a világhatalomra törő erőkből áll, melyek saját céljaik megvalósítása érdekében készek arra, hogy az egész világot vérben áztassák, és véres háborúkat kezdeményezzenek, hogy önnön érdekeiknek szerezhessenek érvényt. Ma Amerika Irakot fenyegeti, tegnap még Afganisztánt fenyegette, hosszú évek óta pedig

² Tisztsége magyar fordításban az Iszlám Forradalom Tiszteletreméltó Rangja/Vezetője” (perzsául *Mákam-é/Ráhbár-é Mo’ázzám-é Énghélab-é Észlamí*). A tisztség angol fordítása *supreme leader* (legfelsőbb vezető), ami nem felel meg az eredeti perzsa elnevezésnek.

³ A Teherántól mintegy 100 km-re délre fekvő Qom Irán második legszentebb városa. Itt található a nyolcadik síita imám (aki szintén Iránban van eltemetve) lánytestvérének, Fatémének sírhelye, mely a síita muszlimok fontos zarándokhelye. A körülötte elhelyezkedő oktatási intézmények egyben az iráni síita iszlám legjelentősebb klerikusainak központja. Az 1979-es iszlám forradalomhoz vezető eszmeiség is ezen klérus körében született meg a huszadik század közepén.

⁴ *Bájanat-é Ráhbár-é Mo’ázzám-é Énghélab-é Észlamí dár dídar-é márdom-é Qom* [Az Iszlám Forradalom Tiszteletreméltó Vezetőjének beszéde a qomi emberekkel való találkozása alkalmából]. 2003. 01. 09. (Az iráni időszámítás szerint 1381. 10. 19.) <http://www.khamenei.ir/FA/Speech/detail.jsp?id=811019A>

folyamatosan fenyegeti a palesztin és libanoni népet. Nézzék csak meg a világ fennhéjázó bajkeverőit! Ezek pontosan a külső ellenség megtestesítői.

[...] Amikor az ellenségnek az a szándéka, hogy egy nemzetet lebénítson, az erkölcsi rontás eszközét ragadja kézhez, s ez az, ami az ellenséget erősíti.

Amikor mostanában országunkon belül végigkövetik bizonyos ügyek és problémák fonalát, eljuthatnak az idegenek ujjhegyéig, az ellenség által bérelt kezekig és azon apparátusok mesterkedéseig, amelyek minden erejüket az iszlám rendszer ellen mozgósították és mozgósítják. A forradalom 1979-ben, Isten kegyéből és e nemzet erejéből győzedelmeskedett. A forradalommal és az iszlámmal szembenálló erők, melyek ugyanehhez a külső ellenséghez kötődtek, megszegyenültek, kétségbeestek és visszahúzódtak. De vajon felhagytak-e az ellenállással, az ellenségeskedéssel, a forradalmon és az iráni népen való bosszúállás gondolatával? Soha! Meglehet, hogy az ellenség egy alkalommal vereséget szenved és visszahúzódik, de valójában lesbe helyezkedik, türelmesen várakozik, figyelemmel kíséri az eseményeket, míg egy alkalmas pillanatban támadásba lendül, és bosszút áll. E haza buzgó és hívő fiataljai [...], papok, kereskedők, munkások, földművesek, mindannyian legyenek résen! Mindazok, akik szívvel-lélekkel kötődnek a valláshoz, saját tisztességükhöz, a nemzet nagyságához és az iszlám forradalomhoz, legyenek figyelmesek és éberek! [...] Az ellenség lesbe helyezkedik, kihasználja a nemtörődömséget, és támadásba lendül. Az ellenség támadása azonban nem mindig katonai jellegű. Az ellenség lehet, hogy tudományos, erkölcsi, gazdasági támadást intéz, vagy az érzékeny apparátusokra terjeszti ki befolyását. Ezért a nemzetnek mindig elővigyázatosnak kell lennie!

[...] A mi embereink természetesen megmutatták, hogy ellenállásukkal, lélekjelenlétükkel ezt az ellenséget el tudják bátortalanítani, és minden esetben erős ököllel tudják bezúzni az ellenség száját (sic!). [...] Amerika a terrorizmus elleni harc jegyében támadja meg Irakot, vagy tán inkább Irak túlcsoorduló olajáért, a térség feletti uralom megszerzéséért, Izrael megvédéséért és az Iráni Iszlám Köztársaság szemmel tartásáért [...]?”

2003. február 17-én Khaménéi nagy ajatollah az iráni Kelet-Azerbajdzsán tartományban mondott beszédet az összegyűlt lakosságnak.⁵ Szónoklatának központi témája Amerika és a cionisták⁶ közös érdekérvényesítése volt:

[...] „A fontos az, hogy a hatalom központjai, Amerika és a cionisták megvalósíthassák érdekeiket. Az iráni nemzet azonban hallatja szavát: mi nem engedjük, hogy ti tolvajok és a civilizáltság ruhájába bújt szörnyetegek a mi országunkban vágyaitokat beteljesíthessétek. Az iráni nemzet az elmúlt 24 évben a világpolitika színpadán világosan értésére adta a hatalmi központoknak és a világ haszonlesőinek, hogy egyetlen lépéssel sem fog meghátrálni.

[...] Az amerikaiak azt mondják: a Közel-Kelet térképét akarjuk megváltoztatni, sőt az egész Közel-Keletet uralmunk alá akarjuk hajtani. De milyen jogn? Tán a nemzetek mind meghaltak? Az iráni nemzet szembeszáll ezzel a fennhéjázással és gőggel. Az iráni nemzet megvédte érdekeit és most is megvédi azokat. [...]”

⁵ *Bájanat-é Ráhbár-é Mo'azzám-é Énghélab-é Észlamí dár dídar-é márdom-é Azárbajdzsan-é Sárghí* [Az Iszlám Forradalom Tiszteletreméltó Vezetőjének beszéde a kelet-azerbajdzsáni emberekkel való találkozására alkalmából]. 2003. 02. 17. (Az iráni időszámítás szerint 1381. 11. 28.) <http://www.khamenei.ir/FA/Speech/detail.jsp?id=811128A>

⁶ Az iráni vezetés kommunikációjában (beleértve a hivatalos médiát is) a „cionista” szó minden esetben pusztán „zsidó” jelent, azaz a hétköznapi beszédben minden zsidó egybencionista is. Ez egy komoly csúsztatás, mely sajnálatos módon teljesen megszokott az iráni médiában és a közbeszédben. Az izraeli kormányt is elterjedten „cionista kormánynak” titulálják.

2003. február 18-án a *Szijasát-é Rúz* (Napi politika) című konzervatív napilap interjút közölt Áli Sámkhanival, a konzervatív kötődésű iráni védelmi miniszterrel⁷ az ország biztonságpolitikai stratégiájáról.⁸ Sámkhaní elmondása szerint az iszlám forradalom győzelmét követő években komoly változások mentek végbe Irán geopolitikai környezetében. Az új belső, regionális és nemzetközi fenyegetések, illetve kihívások kezelésére kifejlesztették az ún. elrettentő védelem stratégiáját. Az interjú során a miniszter szavaiban burkolt, de egyértelmű üzenet fogalmazódott meg az Egyesült Államok számára.

[...] „Az elrettentő védelem hatására az ellenség felhagy fenyegetéseivel. Mert minden országnak meg kell fontolnia, milyen veszélyeknek teszi ki magát, ha támadó szándékú intézkedéseket tesz Irán ellen. Ki kell építenünk Irán nemzetbiztonsági stratégiáját, hogy kezelni tudjuk a térség instabilitását és Irán nemzetbiztonsága ellen irányuló széleskörű fenyegetéseket, pl. a tömegpusztító fegyverek proliferációja miatti regionális válságokat, idegen agressziót, háborút, határincidenseket, kémkedést, szabotázszt és az állami terrorizmust. Minden jel arra mutat, hogy az ENSZ tehetetlen. Éppen ezért Irán nemzetvédelmi stratégiájának középpontjába a következő elvet helyezi: „szembeszállni a fenyegetésekkel és semlegesíteni azokat.” [...]

Áli Khaménéí nagy ajatollah, Irán első embere 2003. február 25-én az iráni Szisztán és Balucsisztán tartomány fiataljaival találkozott.⁹ Nekik tartott beszédében fogalmazta meg legvilágosabban az Irán elleni amerikai támadás lehetőségét.

[...] „A cionista bitorló Izrael egyik legmagasabb rangú hivatalnok a tavaly egy ajánlatot tett az amerikaiaknak. Ez az ajánlat teljes mértékben visszhangot kapott a külföldi sajtóban és az interneten, tehát egyáltalán nem titkos. Ajánlata az amerikaiaknak az volt: „Időtöket feleslegesen ne vesztegessétek el Irakra, Észak-Koreára és a hozzájuk hasonló országokra!” A ti valódi problémátok Irán. Ha a Közel-Keletet akarjátok, időtöket ne fecséreljétek el Irakra, Irán felé forduljatok! [...]

Irán azonban nem olyan, mint Irak vagy Észak-Korea, vagy Afganisztán, hogy katonai támadással le lehet igázni! Az iszlám rendszer és kormányzat az emberekre támaszkodik, az emberek tartják azt fenn. Valamit tennetek kéne, hogy az emberek elengedjék azt. Az elengedéshez pedig el kell terjesztenetek az emberek között a nyugati kultúrát és irodalmat, illetve az amerikai kultúrát és nevelést. Amint az emberek néhány év elteltével ezt a kötődést elengedik, anélkül, hogy tőkét fektetnétek bele, egy rövid katonai megmozdulással félre tudnátok tenni az útból e nagy akadályt, vagyis az iszlám rendszert. [...]

⁷ Iránban 2005 tavaszán választások voltak, és kormányváltásra került sor. Mind Áli Sámkhaní, mind a tanulmányban később említésre kerülő miniszterek azóta megváltak pozícióiktól. (a szerk. megjegyzése)

⁸ *Dár hasijé-jé dzsálászé-jé héj'át-é doulát - vázír-é defa': Márzha-je Írán bé rú-jé Amríka bászté ászt* [A kormányülés margóján - Védelmi miniszter: Irán határai Amerika felé zárva vannak]. ISNA - Iráni Diákok Hírfügynöksége, 2003. 02. 19. (Az iráni időszámítás szerint 1381. 11. 30.) <http://www.isna.ir/Main/NewsView.aspx?ID=News-201024>

⁹ *Bájanat-é Ráhbár-é Mo'azzám-é Énghélab-é Észlamí dár dídar-é dzsávanan-é osztan-é Szisztan vá Bálúcsésztan* [Az Iszlám Forradalom Tiszteletreméltó Vezetőjének beszéde Szisztán és Balucsisztán tartomány fiataljaival való találkozása alkalmából], 2003. 02. 25. (Az iráni időszámítás szerint 1381. 12. 06.) <http://www.khamenei.ir/FA/Speech/detail.jsp?id=811206A>

Ez az ő alappolitikájuk. [...] Húszmillió dollárt szabtak ki költségül, hogy harcba szálljanak Iránnal. De vajon húszmillió dollár elköltésével harcba lehet-e szállni Iránnal és le lehet-e győzni? Több milliárd dollárt költenek, és nekik így is megéri. Irán gazdag forrásaival, hasznot hozó kereskedelmével, stratégiai elhelyezkedésével és túltengő emberi erejével egy kincsnak számít, melyre a nyugati technológiának, iparnak és gyáraknak szükségük van az életben maradáshoz. Az iráni fiatalok esze, az iráni nemzet olaja és kereskedelme számukra létszükséglet, és céljuk pontosan ennek a megkaparintása. [...]”

2003. március 8-án Álí Júnészi, a Hírszerzési Minisztérium konzervatív beállítottságú vezetője a sajtónak tett nyilatkozatában elmondta¹⁰, hogy figyelemmel kísérik az iraki válság alakulását. Amennyiben kitör a háború Irak és az Egyesült Államok között, semmilyen biztonsági fenyegetettség nem áll fenn Iránra nézve, de minden eshetőségre felkészülve megtették a szükséges intézkedéseket.

[...] „Ha van bárki is, akinek félnivalója van, az nem mi vagyunk, hanem mások, akiknek tőlünk kell tartaniuk. [...]”

Az Irak elleni invázió, 2003. március 21-e, illetve az azt követő napok egybeestek az iráni újjévvvel, a Nourúzzal. Iránban ekkor kilenc napig kormány szinten is teljes munkaszünet volt, egyetlen újság sem jelent meg ez idő alatt.¹¹ Az iráni vezetés számára nem jelentett ez különösebb hátrányt, hiszen mire április elején újra a nyilvánosság elé kellett állniuk és nyilatkozatokat kellett tenniük, a harci cselekmények már jórészt lezajlottak. Így valójában kész tények elé voltak állítva.

2003. április 6-án a reformer politikusokhoz tartozó iráni külügyminiszter, Kámal Khárrazi ankarai látogatása során reagált Colin Powell amerikai külügyminiszter március 30-ai kijelentéseire¹², mely szerint Irán támogatja a terrorizmust, ezért nemzetközi nyomást kell gyakorolni az országra, hogy felhagyjon ezzel. Khárrazi szerint a fenyegetés nem számít Irán számára újdonságnak, sőt véleménye szerint Powell beszéde annyira elszórt és téves volt, hogy az amerikai külügyminiszter kénytelen volt azt néhány nap elteltével visszavonni.¹³

[...] „Az amerikai vezetőknek a bölcsesség hangjára kellene hallgatniuk. A világ nemzetei mind remélik, hogy a bölcsesség fog fölénybe kerülni az amerikai

¹⁰ *Vázír-é Ettéla'at – Márdom négáran-é borúz-é dzsáng dár mántáqé nábasánd* [A hírszerzési ügyek minisztere - Az emberek ne aggódjanak a térségben megkezdődött háború miatt]. Hamshahri, 2003. 03. 08. (Az iráni időszámítás szerint 1381. 12. 17.) <http://www.hamshahri.org/hamnews/1381/811217/news/siasi.htm#s9370>

¹¹ Az iráni újév előtti utolsó napilap 2003. március 19-én, az újév utáni első napilap március 29-én jelent meg.

¹² *Mozakérat-é Íran va Torkijé dár baréjé dzsáng-é 'Árak* [Irán és Törökország tárgyalásai az iraki háborúról]. Hamshahri, 2003. 04. 07. (Az iráni időszámítás szerint 1382. 01. 18.) <http://www.hamshahri.org/>

¹³ L. bővebben a következő két angol nyelvű cikkben: *Britain, Turkey stress 'No Plans' to Target Iran after Iraq*. Tehran Times, 2003. 04. 05. <http://www.tehrantimes.com/archives.asp>. *U. S. Threats Against Iran Nothing New: Kharrazi*. Tehran Times, 2003. 04. 07. <http://www.tehrantimes.com/archives.asp>

extrémizmuson, és ezzel egy időben meg fogják szüntetni Izraelnek nyújtott támogatásukat. [...]”

Érdekes megemlíteni, hogy április 3-án Brüsszelben a NATO és az Európai Unió külügyminisztereinek tanácskozásán Tony Blair brit és Abdüllah Gül török miniszterelnök közösen jelentette ki, hogy nem lesz támadás a jövőben Irán ellen.¹⁴

2003. április 12-én Hasémi Ráfszándzsani volt konzervatív köztársasági elnök, a Rendszer Érdekeit Meghatározó Tanács¹⁵ jelenlegi vezetője, a *Rahbord* (Stratégia) című stratégiai folyóiratnak¹⁶ adott interjút. Helyzetértékelésében kifejtette, hogy Bagdad eleste után taktikai váltásra lenne szükség az iráni-amerikai kapcsolatokban, hiszen Bush elnök a „gonosz tengelyének” említésekor Irakot tartotta a fő veszélynek, Irán pedig csak utána következett. Ráfszándzsani véleménye szerint pragmatikusan kéne hozzáállni a két ország kapcsolatához, és az Egyesült Államokkal való hivatalos kapcsolatfelvételt népszavazásra kellene bocsátani.¹⁷

[...] „Ha saját tapasztalatunkról van szó, meg tudunk oldani minden minket fenyegető külső problémát az iszlám nézőpontjából. Az ideológiánk rugalmas.¹⁸ Megválaszthatjuk érdekeinket az iszlám alapján. De az, hogy veszélybe sodorjuk az országot arra alapozva, hogy az iszlám előírásai szerint cselekszünk, egyáltalán nem felel meg az iszlám elvárásainak. [...]”

2003. április 15-én Mohszén Rézaí, a Rendszer Érdekeit Meghatározó Tanács titkára, az iráni Forradalmi Gárda¹⁹ volt konzervatív vezetője egy interjúban arra ösztönözte az iráni vezetést, hogy vegye fontolóra az enyhülési politikát az Egyesült Államokkal. Rézaí meggyőződése ugyanis, hogy az Egyesült Államok meg fogja támadni Szíriát és Iránt, de „sokkal fontosabb számukra Szíria lerohanása, mert az közelebb fekszik Libanonhoz és Palesztinához.”²⁰

¹⁴ *Britain, Turkey stress 'No Plans' to Target Iran after Iraq.* Tehran Times, 2003. 04. 05. <http://www.tehrantimes.com/archives.asp>

¹⁵ A Tanács eredeti perzsa neve *Mádzsmá'-é Táskhísz-é Mászláhát-é Nézam*. Angol fordításban *Expediency Council*-ként, a magyar nyelvű szakirodalomban Célserűségi vagy Egyeztető Tanácsként emlegetik. A Tanács feladata, hogy az Iráni Nemzetgyűlés és a Khaménéi nagy ajatollah vezette Örök Tanácsa között közvetítsen, illetve a két testület közötti nézeteltéréseket és konfliktusokat kezelje.

¹⁶ A folyóirat az Iráni Stratégiai Kutatóközpont lapja. *Písnáhad-é Hasémi Ráfszándzsani bárájé bárkhord ba do csalés-é szijasát-é kharédzsí* [Hashémi Ráfszándzsani javaslata a két külügyi kihívás megoldására]. 2003. 04. 13. (Az iráni időszámítás szerint 1382. 01. 24.) <http://www.hamshahri.org/>, illetve angolul „*Iran: Rafsanjani proposes referendum for resumption of ties with US*”. 2003. 04. 12. <http://www.payvand.com/news/03/apr/1049.html>

¹⁷ Noha Ráfszándzsani az iráni konzervatív erők képviselője, belpolitikai lépéseiben köztársasági elnöksége alatt is sok esetben a reformer tábor álláspontját képviselte. Külpolitikájában pedig pragmatikus politikusként tűnt fel.

¹⁸ Maga a rugalmas ideológia gondolata eredetileg Khomeini nagy ajatollahtól származik, aki azt mondta, hogy minden vallási előírást félre kell tenni, ha a rendszer megkívánja.

¹⁹ Perzsául *Szépah-é Paszdarán-é Énghélab-é Észlamí*, azaz teljes magyar fordításban Az Iszlám Forradalom Őrzőinek Hadserege. Angolul ezt a militarista szervezetet *Revolutionary Guards*-nak (Forradalmi Gárda) szokás említeni.

²⁰ *U.S. Should Change Its Iran Policy for Rapprochement.* Teheran Times, 2003. 04. 16. <http://www.tehrantimes.com/archives.asp>

[...] „Ha a tisztviselők a kellő időben a megfelelő döntéseket hozzák meg, az amerikaiak nem valósíthatják meg céljaikat Iránban, sem katonai eszközökkel, sem nyomás gyakorlásával. [...]”

2003. április 16-án Mohámmád Khatámí reformer köztársasági elnök elutasította az Egyesült Államok vádjait Szíriával és Iránnal szemben, miszerint a nemzetközi terrorizmust támogatják.²¹ Khatámí ezen állításokat alaptalannak nyilvánította.

[...] „Visszautasítjuk Amerika ellenünk intézett vádjait, mivel nincsen dokumentált bizonyítékuk, hogy alátámasszák állításaikat. Úgy hiszem, ez a helyzet Szíriával is. Mégis mi azt tanácsoljuk az amerikai vezetőknek, hogy hagyjanak fel fenyegetéseikkel, és reméljük, hogy semmilyen incidens nem fog történni. [...]”

Összefoglalás

A nyilatkozatokból kitűnik, hogy a keményebb hangnemet az Egyesült Államokkal szemben inkább a konzervatív vezetés ütötte meg, bár a reformer politikusok is élesen bírálták az Iránt célzó fenyegetéseket. Feltétel nélküli egyetértés a két tábor között sosem volt gyakori Irán politikájában az iszlám forradalom óta. Bagdad eleste után azonban mind a konzervatív, mind a reformer oldalon enyhült valamelyest a hangnem, és legalábbis látszólag terítékre került a lassú kibékülés gondolata.

2003 áprilisa óta Irán vélt terrorizmus támogatása és urándúsítási programja miatt többször, rövidebb-hosszabb időre, a nemzetközi politika figyelmének középpontjába került. Katonai beavatkozás azonban ez idáig sem az Egyesült Államok, sem szövetségesei részéről nem történt. Az iráni vezetés már kezdettől tisztában volt a 2004-es amerikai elnökválasztás tétjével. Amíg valószínűleg John Kerry szenátorral egy békülékenyebb Irán-politika indult volna meg, addig George W. Bush második elnöki ciklusában továbbra sem zár ki semmilyen lehetőséget, hogy Teherán állítólagos atomfegyver kutatásainak véget vessen.

²¹ *Khatámí khasztar-é tálas bárajé hakémijját-é méllat-é 'Árak bár szárnévést-é khís sod* [Khatámí kérte, hogy az iraki nép törekedjen saját sorsa irányításának átvételére]. 2003. 04. 18. (Az iráni időszámítás szerint 1382. 01. 29.) <http://www.president.ir/farsi/cronicnews/1382/8201/820129/index-f.htm>

Felhasznált irodalom:

Az eredeti cikkek dátumuk szerint megtalálhatók az alábbi újságokban, folyóiratokban és internetes portálokon (zárójelben a perzsa, illetve angol elnevezésen kívül a magyar jelentés is megtalálható):

Álí Khamenéi nagy ajatollah, az Iráni Iszlám Köztársaság legfelsőbb vezetőjének honlapja:

www.khamenei.ir

Mohámmád Khatámi iráni elnök honlapja:

www.president.ir

Az Iráni Iszlám Köztársaság Hírügynöksége (Islamic Republic News Agency – Khábárgozari-jé Dzsomhúri-jé Észlami):

www.irna.ir

Az Iráni Diákok Hírügynöksége (Iranian Students News Agency – Khábárgozari-jé Danésdzsújan-é Írán):

www.isna.ir

Dzsomhúri-jé Észlami (*Iszlám Köztársaság*, konzervatív napilap):

www.jomhourieslami.com

Hámsáhri (*Honfitárs*, társadalmi, kulturális és gazdasági napilap):

www.hamshahri.org

Az Iráni Nemzetgyűlés (Mádzslész) folyóirata:

<http://mellat.majlis.ir>

Tehran Times (konzervatív napilap, angol nyelvű):

www.tehrantimes.com

Kayhan London (*Világegyetem*, Londonban megjelenő perzsa nyelvű napilap):

www.kayhanlondon.com

Írán vá Dzsáhan (*Irán és a Világ*, franciaországi székhelyű ellenzéki internetes folyóirat):

www.iranvajahan.net

Pájvánd (*Szövetség*, angol nyelvű internetes folyóirat):

<http://payvand.com/news>